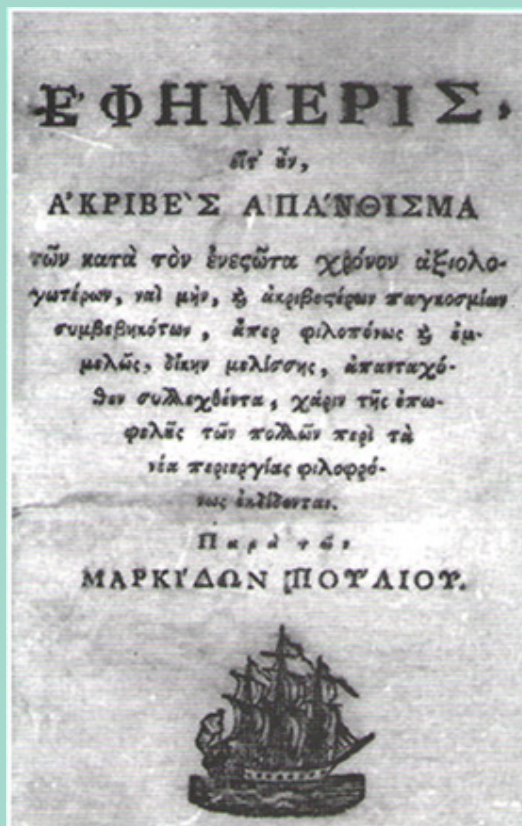

ESTUDIOS NEOGRIEGOS

REVISTA CIENTÍFICA
DE LA
SOCIEDAD HISPANICA DE ESTUDIOS NEOGRIEGOS

2013

Número 15

SOCIEDAD HISPÁNICA DE ESTUDIOS NEOGRIEGOS
Vitoria-Gasteiz 2013

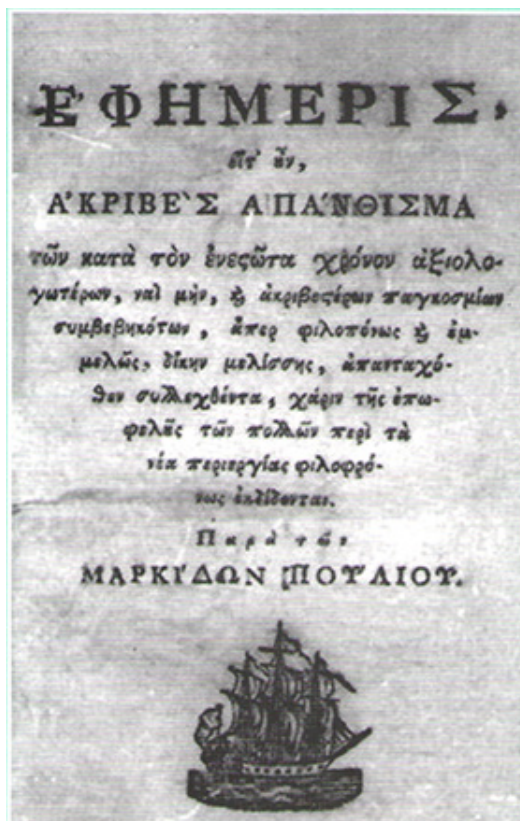
ESTUDIOS NEOGRIEGOS

ESTUDIOS NEOGRIEGOS

REVISTA CIENTÍFICA
DE LA
SOCIEDAD HISPANICA DE ESTUDIOS NEOGRIEGOS

Número 15

2013

SOCIEDAD HISPÁNICA DE ESTUDIOS NEOGRIEGOS
Vitoria-Gasteiz 2013

ESTUDIOS NEOGRIEGOS: Revista científica de la Sociedad Hispánica de Estudios Neogriegos. Título abreviado: *Estud. Neogriegos* – N. 1 (1997) – Granada: Sociedad Hispánica de Estudios Neogriegos, 1997-2001, País Vasco, 2003-2005, Vitoria-Gasteiz, 2009-2013.

Anual

ISSN 1137-7003. Depósito Legal: GR- 82-97

1. Lengua griega medieval y moderna – Publicaciones periódicas 2. Literatura griega medieval y moderna – Publicaciones periódicas 3. Civilización griega medieval y moderna – Publicaciones periódicas I. Sociedad Hispánica de Estudios Neogriegos. Publicaciones

807.73/.74 (05) – 877.3/.4 (05) – 008 (495)(05) – 008(495.02)(05)

ESTUDIOS NEOGRIEGOS, publicación científica anual de la Sociedad Hispánica de Estudios Neogriegos, acoge trabajos originales e inéditos en forma de artículos, actualizaciones bibliográficas, reseñas y noticias, relacionados con la Grecia medieval, moderna y contemporánea, preferentemente en los ámbitos artístico, filológico, histórico, lingüístico y de traducción.

Quienes deseen enviar originales para su publicación habrán de ser socios de la SHEN. También podrán publicarse trabajos de miembros de la Sociedad Europea de Estudios Neogriegos.

Estudios Neogriegos se edita una vez al año. El plazo de entrega de originales finaliza el día 30 de septiembre. El Comité editorial acusará recibo de la recepción de los originales y se iniciará el proceso evaluador de los trabajos. Todos los trabajos recibidos serán evaluados por al menos dos especialistas en cada materia. Durante el proceso se mantendrá el anonimato tanto de los evaluadores como de los autores. La aceptación o no del trabajo será comunicada al autor en diciembre. Después, a medida que se avance en la composición de la revista, el autor recibirá las galeras de la compaginación para que las devuelva corregidas en el plazo indicado.

La extensión máxima de los trabajos es de 6000 palabras y tendrán que ir precedidos por el título – en la lengua del artículo y en inglés-, el nombre del autor o autores, y la dirección completa de la institución a la que pertenecen. Todos los artículos incluirán un resumen en la lengua de redacción del artículo y otro en inglés, de un máximo de seis líneas, así como las palabras clave en los mismo idiomas (máximo cinco). Para las reseñas, se recomienda un máximo de 1500 palabras. El número de palabras incluye las notas y la bibliografía utilizada tanto en artículos como en reseñas. La información sobre las normas de publicación se detalla en las páginas finales del volumen.

EQUIPO DE DIRECCIÓN

Directora: Olga Omatos Sáenz (*Universidad del País Vasco*)
Secretaria: Alicia Morales Ortiz (*Universidad de Murcia*)

CONSEJO DE REDACCIÓN

Javier Alonso Aldama (*Universidad del País Vasco*), José Antonio Costa Ideias (*Universidad Nova de Lisboa*), Ernest Marcos Hierro (*Universitat de Barcelona*), Francisco Morcillo Ibáñez (*IES Albacete*), Encarnación Motos Guirao (*Universidad de Granada*), Manuel Serrano Espinosa (*Universidad de Alicante*), Penélope Stavrianopulu (*Universidad Complutense de Madrid*).

CONSEJO ASESOR

Miguel Castillo Didier (*Universidad de Santiago de Chile*), Kostas Dimadis (*Freie Universität Berlin*), José Mª Egea (*Universidad del País Vasco*), Hans Eideneier (*Universität zu Köln-Universität Hamburg*), Παναγιώτης Γιαννόπουλος (*Université Catholique de Louvain*), Γιάννης Χασιώτης (*Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*), Ερασμοσθένης Καγωμένος (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων), Antonio Melero Bellido (*Universidad de Valencia*), Moschos Morfakidis Filactós (*Universidad de Granada*), Constantino Nikas (*Università degli Studi di Napoli "L' Orientale"*) y Kostas Tsiropoulos (*Atenas*).

COMPAGINACIÓN Y CORRECCIÓN: Equipo de dirección

IMPRESIÓN: ALSUR

SUSCRIPCIÓN Y COMPRA: España y América Latina, 35€; Europa, 40€; Norteamérica 40€.

INFORMACIÓN Y CONTACTO: revista@shen.org.es – guerufi@euskalnet.net – <http://www.shen.org.es>

Apartado postal 2.111. E-01006 Vitoria-Gasteiz. España

Esta publicación se ofrece en intercambio con cualquier otra publicación también periódica que tenga parecidos intereses y cobertura. El Equipo de dirección no se responsabiliza de las opiniones de los autores de los trabajos.

SUMARIO

Editorial.....	7
Τα κύρια ονόματα προσώπων και οι ταυτίσεις τους στο <i>Διγενή Ακρίτη</i> (χφ. Escorial): Αναλυτικός πίνακας <i>Major Names of Persons in Digenis Akritis (mss. Escorial): Detailed Index</i> Ιωάννης Κιορίδης.....	9-21
Ιούστος Γλυκός, ένας ποιητής-φάντασμα: το <i>Πένθος θανάτου</i> έργο του Μ. Φαλιέρου <i>Iustos Glykos, a ghost-poet: the Πένθος θανάτου, a work of M. Phalieros</i> Günther S. Henrich.....	23-36
Dos viajeros polacos en la isla de Creta: M. K. Radziwiłł y M. Czermiński <i>Two Polish travelers into the island of Crete: M. K. Radziwiłł and M. Czermiński</i> Manuel Serrano.....	37-64
Estudio de las nacionalidades balcánicas a través de la visión del diplomático español Enrique Dupuy de Lôme <i>Study of the Balkan Nationalities through the Point of View of the Spanish Diplomat Enrique Dupuy de Lôme</i> Dimitris Miguel Morfakidis Motos.....	65-86
Ιστορική παράδοση και πολιτικός ρεαλισμός: Η ελληνική πολιτική εναντί του αρμενικού ζητήματος (1876-1996) <i>Historical tradition and political realism: The Greek policy towards the Armenian question</i> Ιωάννης Κ. Χασιώτης.....	87-131
Βυζαντινισμός και φυλή: Κ. Π. Καβάφης, Τ. Κ. Παπατσώνης, Λίνος Πολίτης <i>Byzantinism and race: C. P. Cavafy, T. K. Papatsonis, Linos Politis</i> Δημήτρης Κόκορης.....	133-144
Canciones y cantores en la <i>Odisea</i> de Kazantzakis <i>Songs and Singers in Kazantzakis' Odyssey</i> Helena González-Vaquerizo.....	145-161
La condición humana en Elytis <i>The human condition in Elytis</i> José Ramón Arana Marcos.....	163-175

Από την αλληλογραφία του Αντώνη Μυστακίδη Μεσεβρινού <i>The Correspondence of Antonis Mystakidis Mesebrinos</i> Θεοδόσης Πυλαρινός.....	177-185
Τα τοπόσημα ως δείκτες προσωπικού χρόνου στο λογοτεχνικό έργο του Αντρέα Φραγκιά <i>Landmarks as indicators of personal time in the literary work of Andreas Franghias</i> Άλκηστις Σουλογιάννη.....	187-190
Actualización bibliográfica sobre la filmografía de Michael Cacoyannis <i>Cacoyannis's Filmography: a Bibliographic Update</i> Alejandro Valverde García.....	191-206
Recensiones.....	207
José Soto Chica, <i>Bizancio y los Sasánidas. De la lucha por el Oriente a las conquistas árabes (565-642)</i> (M. I. Cabrera Ramos) - Margarita Vallejo Girvés, <i>Hispania y Bizancio. una relación desconocida</i> (M. I. Cabrera Ramos) - Josep Esquerrà Nonell, <i>Spania (552-624): Límite de la Ecúmene</i> (D. Hernández) - Konstandinos P. Kavafis, <i>Esborranyis i poemes inacabats</i> (E. Marcos) - Eusebi Ayensa, <i>D'una nova llum. Carles Riba i la literatura grega moderna</i> (E. Marcos) - Nikos Kavadias, <i>Li i altres relats</i> (E. Marcos) - Κώστας Κουτσοурέλης, <i>Κ.Π. Καβάφης</i> (Γ. Βαρθαλίτης) - Mitsos Alexandrópulos, <i>Relatos</i> (V. Martínez Cárceles) - Patrick Leigh-Fermor, <i>Roumeli: viajes por el norte de Grecia</i> (A. Morales Ortiz) - Artemis Cooper, <i>Patrick Leigh Fermor</i> (A. Morales Ortiz) - Dolores Payás, <i>Drink time. En compañía de Patrick Leigh Fermor</i> (A. Morales Ortiz).	
Reseñas de Actividades.....	233
Ciclo conferencias <i>Miradas sobre Grecia</i> , Universidad de Murcia (C. Martínez Campillo) - Homenaje Profesora Stavrianopoulou, Universidad Complutense (P. González Serrano) - Congreso SHEN, Valencia (F. Morcillo) - Necrológica Alexiou (M. Serrano) - Presentación revista Frear (V. López Recio) - Presentación Colección Romiosyne (J. J. Tejero) - En recuerdo de Angelopoulos (<i>A. Ντελλής</i>)	

Editorial

Presentamos el número 15 de *Estudios Neogriegos, Revista Científica* correspondiente al año 2013, con un cierto retraso por causas ajenas a nuestra voluntad. Recordemos que la presente revista es el órgano de difusión de la Sociedad Hispánica de Estudios Neogriegos, tiene periodicidad anual y recoge trabajos originales e inéditos en forma de artículos, actualización bibliográfica, reseñas de publicaciones de interés para nuestros estudios y trabajos de investigación relacionados con la Grecia medieval, moderna y contemporánea, en los ámbitos artístico, filológico, histórico, lingüístico y literario. Nuestra revista está abierta tanto a nuestros socios como a aquellos que pertenezcan a alguna otra asociación, así como a profesores invitados cuya participación constituirá sin duda un sello de calidad para la misma. Acogeremos la publicación de trabajos de especialistas en cualquier aspecto del mundo neogriego, que aparecerán publicados en las diversas lenguas de España, y en las lenguas griega e inglesa.

El presente número, recoge once artículos de profesores e investigadores españoles y griegos, así como las numerosas recensiones y reseñas recibidas. El Equipo de Dirección y el Consejo de Redacción de la revista *Estudios Neogriegos* agradecen la participación de los que presentan aquí sus trabajos y el apoyo del Consejo Asesor, sin cuya ayuda no podríamos conseguir que nuestra publicación alcance los objetivos de rigor y calidad que nos hemos propuesto.

El equipo de dirección

Leading article

We here present the number 15 of the *Estudios Neogriegos, Revista Científica*, corresponding to year 2013, with some delay for circumstances which are external to us. We shall remember that this journal is the spreading means for the *Sociedad Hispánica de Estudios Neogriegos* (in English, “Hispanic Society of Neo-Greek Studies”) and is released yearly, gathering original and unpublished works in the form of articles, bibliographic actualization, reviews of interesting publications for our studies and research works related to the medieval, modern and contemporary Greece, in the fields of art, philology, history, linguistics and literature. Our journal is open both to our members and to those who belong to any other association, as well as to invited professors whose participation will constitute, without any doubt, a quality mark for the journal. We will host the publication of works by specialists in any aspect of the neo-Greek world, and they will be published in the different languages of Spain, as well as in Greek and English language.

The current number gathers eleven articles of professors and researchers from Spain and Greece, apart from of course the numerous recensions and reviews received. The Direction Team and the Edition Council of the journal *Estudios Neogriegos* are really thankful about the participation of those people presenting here their works and about the support of the Advisory Council, whose help is essential to make our journal reach the aims of preciseness and quality we have set for ourselves.

The direction team

ΙΟΥΣΤΟΣ ΓΛΥΚΟΣ, ΕΝΑΣ ΠΟΙΗΤΗΣ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ:
ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΡΓΟ ΤΟΥ Μ. ΦΑΛΙΕΡΟΥ

Günther S. Henrich
Αμβούργο

Πολλοί «κρητικισμοί» και κάμποσα αρχαϊκά στοιχεία με κάνουν να πιστεύω ότι το *Πένθος θανάτου, ζωής μάταιον και προς Θεόν επιστροφή*¹ (στο εξής: *ΠΘ*) δεν θα προέρχεται από τον (Γ)ιούστο Γλυκό τον Κορωναίο, γιο του Ιωάννη, αλλά πως πρόκειται για ένα παλιότερο κρητικό ποίημα.

Παραθέτω λοιπόν παραδείγματα των (δυτικο)κρητικών γλωσσικών στοιχείων:

Εμφανέστεροι είναι οι ρηματικοί τύποι: *ένας*, *στ. α* και συχνά: *κατάληξη -μαν*: *εχωρίστημαν* *στ. 42*, *ασφαλίστημαν* 181, *επορεύθημαν* 420, *εσνομιλούμαν* 475, *εγε-λούμαν* 476· *αποσιώπηση τελικού -ν*: *επέσα* 15, *εκάμα* 374, *τρομάσσου* 209, *να χαλά-σου* 282, *να πάρου* 383, *εβούλοντα* 295, *συλλογίζοντα* 287, *κράζοντα* 290, *εντρέποντα* 291, *εφοβούντα/εθυμούντα* 290/1· *εμείνετε* 79· *γερούμεν* 255 και *γερούσιν* 567· *στενοχωρούντασιν* 299, *περισυνάζασιν* 407· *ημπόρειες/εθώρειες* 345/6· *απεράσσοι* 572, *συνάσσουν* 305, *αζιάζουν* 351 – *το ήφεραν* 170 (και *το περίσσοις* 145) *παραδόξως* είναι ανατολικοκρητικά. Θέση μονοσύλλαβων προσωπικών αντωνυμιών: *φθείρει τα* 562, *δίδει* (και *το -δ-* κρητικό) *τες* 362, *δίδει την* 372. Χαρακτηριστικό λεξιλόγιο: *ομάδι* 475· *όντα* 541· *κ* 227, *οχ* 97 και *αλλού*, *χ* 628 και *αλλού· καθήν ημέραν* 555.

Παραδείγματα αρχαϊκών στοιχείων (χωρίς τα λόγια στοιχεία):

Πολύ συχνό είναι ακόμα το τελικό *-ν* στους ονοματικούς τύπους. Ρήματα: Κάμποσα *απαρέμφατα*: *καταφρονούσιν/περνούσιν* 139/40 και *παρόμοια* (και κρητικά): *να κατα-φύγωμεν* 183 (και *αλλού παρόμοιοι τύποι – χωρίς το -ν και κρητικοί*): *εξωρίστη/εχωρίστη* 45/6, *εφάνη* 150 (αυτά και *πρώιμα κρητικά*): *ποίησαν* 158, *πάεις* 201. Πολλά *προπαροξύτονα* *θηλυκά επίθετα σε -ος*: *πρόσκαιρος* 250, *αναντίρρητον* 385, *ακόλαστον* 404, *παγκόσμιον* 487, *δύσκολος* 581, *ακηράτου* 607. *Από 'σέ* 186· *λογών* (;) 622.

Σε κάμποσες άλλες περιπτώσεις υποψιάζομαι μήπως ένας αντιγραφέας εξομάλυνε, δηλαδή «αποκρητικοποίησε» - *πρβ.* τις υποσημειώσεις 4-7 και 10 που δείχνουν πως γνήσιοι τύποι των *ήρθ-/ερθ-* και *αδερφ-* «διορθώθηκαν» σε *ήλθ-/ελθ-* και *αδελφ-*.

¹ Ακολουθώ την έκδοση Γ. Θ. Ζώρα, *Βασική Βιβλιοθήκη «Αετού»*, τόμ. 1, *Βυζαντινή Ποίησης*, Αθήνα <1956>, 282-294. Το ότι ο Ζώρας εκεί δεν έδωσε όνομα συγγραφέα το εκλαμβάνω ως ένδειξη πως ήδη εκείνος δεν θεωρούσε ποιητή του *ΠΘ* τον Γλυκό.

Άλλωστε το χφ III B 27 της Εθνικής Βιβλιοθήκης Νεαπόλεως, το μοναδικό που παραδίδει το ποίημα, δεν μας παρέχει όνομα συγγραφέα· μόνον ο Δημήτριος Ζήνος στον δικό του πρόλογο της πρώτης τυπωμένης έκδοσης του 1524 αναφέρει τον Γλυκό ως τον ποιητή – με το σημείωμα ότι πέθανε το 1522. Το χφ στο τέλος του έργου αναφέρει ως ημερομηνία «Εν έτει ,αφκ', εν μηνί Μαΐω ε^η, Κορώνη». Μπορεί λοιπόν η αντιγραφή – από τον Γλυκό; – να τέλειωσε τότε και ο Ζήνος να βρήκε το ποίημα στα κατάλοιπα του Γλυκού νομίζοντας ότι πρόκειται για ιδιόχειρο έργο του. Πάντως ο έλεγχος κρυπτοσφραγίδων² με τα ονομαστικά στοιχεία *Ιούστος/Γιούστος* και *Γλυκός/Γλυκός* δεν αποδίδει καρπό. Εάν όμως είναι κρητικός ο θρήνος και μάλιστα παλιότερος, του 15^{ου} αιώνα, βλέπω κυρίως δύο θρηνωδούς υποψήφιους για την πατρότητά του: Τον Μαρίνο Φαλιέρο (περίπου πρώτο μισό του αιώνα) και τον Ιωάννη Πικατόρο (δεύτερο μισό).

Ψάχνοντας για κρυπτοσφραγίδες² αυτών των δυο ποιητών που σ' όλα τα γνωστά τους έργα αφθονούν, πρέπει να αποκλείσουμε γρήγορα τον Πικατόρο, εφόσον πρόβες δεν δίνουν, ούτε με το βαφτιστικό του, το *Ιωάννης/Γιάννης*, ούτε με το επώνυμό του, το *Πικατόρος*, επιθυμητά αποτελέσματα. (Ο Πικατόρος άλλωστε συνέγραψε αποδεδειγμένα τα έργα του στο λατινικό αλφάβητο.) Δεν αργεί κανείς όμως να διαπιστώσει κρυμμένο κανονικότητα - από την αρχή ως το τέλος του *ΠΘ* - το βαφτιστικό, και σε λιγότερα σημεία το πατριδωνυμικό και το επώνυμο, του Φαλιέρου:

A.a.	Στίχοι	(Σύνολο Κατιούσες κρυπτ. στίχων)	+	Ανιούσες κρυπτοσφραγίδες	
1)	α - δ ³	(4)	Του Μαρί	+	σας είναι
2)	1 - 10	(10)	Ο <u>Κρητικός</u> σας	+	ο Μαρίνος σας ένι
3)	11 - 16	(6)	Ο Μαρίς σας	+	ο Μαρίς σας
4)	17 - 24	(8)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίς είμαι
5)	25 - 30	(6)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος

² Οποιος δεν γνωρίζει ακόμα το σύστημα της κρυπτοσφραγίδας, το βρίσκει τώρα – μαζί με την εξήγηση πώς ανακαλύφθηκε – στις *Παρεκβολές* 2 (2012) 77-79 (<http://ejournals.lib.auth.gr/parekbolai>)· στην υποσημ. 3 της σελ. 79 και οι παραπομπές σε έξι παλαιότερα ελληνόγλωσσα άρθρα μου γι' αυτό το σύστημα.

³ Το ότι από τους στ. α-δ βγαίνει η συνδυασμένη κρυπτοσφραγίδα *Του Μαρί σας είναι* δείχνει πως και ο πρόλογος προέρχεται από τον Μαρίνο Φαλιέρο.

6)	31 - 36 (6)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
7)	37 - 44 (8)	Του Μαρίνου σας	+	του Μαρίνου
8)	45 - 52 (8)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας
9)	53 - 60 (8)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος σας
10)	61 - 68 (8)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
11)	69 - 74 (6)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος σας
12)	75 - 84 (10)	Του Μαρί σας	+	του Μαρί σας
13)	85 - 91 (7)	Του Μαρίνου σας	+	του Μαρίνο
14)	92 - 97 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας
15)	98 - 103 (6)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος σας
16)	104 - 110 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας
17)	111 - 120 (10)	Του Μαρίνου	+	του Μαρίνου σας είναι
18)	118 - 129 (9)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος σας είναι
19)	130 - 136 (7)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος σας
20)	137 - 142 (6)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
21)	143 - 150 (8)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
22)	151 - 157 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
23)	158 - 164 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος είναι
24)	165 - 172 (8)	Του Μαρίνο	+	του Μαρίνου
25)	173 - 180 (8)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας
26)	181 - 183 (3)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρί/ής
27)	184 - 190 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος ένα

28)	191 - 196 (6)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
29)	197 - 201 (5)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
30)	202 - 207 (6)	Ο Μαρίς	+	ο Μαρίς σας
31)	208 - 215 (8)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Κρητικός ⁴ σας
32)	216 - 222 (7)	Ο Μαρίνος σας είναι	+	ο Μαρίνος σας
33)	223 - 228 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Κρητικός
34)	229 - 235 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας
35)	236 - 240 (5)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
36)	241 - 244 (4)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
37)	245 - 252 (8)	Ο Μαρίνος	+	ο Κρητικός σας είναι
38)	253 - 257 (7)	Του Μαρίνου	+	του Μαρίνο
39)	258 - 263 (6)	Ο Μαρίνος είναι	+	ο Μαρίνος
40)	264 - 271 (8)	Ο Μαρίνος είναι	+	ο Μαρίνος είναι
41)	272 - 279 (8)	Του Μαρή σας	+	του Μαρί σας
42)	280 - 284 (5)	Του Μαρίνου	+	του <u>Κρητός</u>
43)	285 - 292 (8)	Του Μαρίνου	+	του Μαρίνο
44)	293 - 300 (8)	Του Κρητός σας	+	του Κρητός ⁵
45)	301 - 306 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
46)	307 - 313 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος

⁴ Για την ανιούσα κρυπτοσφραγίδα στον στ. 213 πρέπει αντί του *αδελφοσύνη* του χφ και της έκδοσης να εικάσουμε *αδερφοσύνη*.

⁵ Στον στ. 297 τόσο για την κατιούσα όσο και για την ανιούσα κρυπτοσφραγίδα πρέπει να εικάσουμε *ήρθασιν* για το παραδομένο κι εκδεδομένο *ήλθασιν*.

47)	314 - 320 (7)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
48)	321 - 327 (7)	Του Μαρίνο	+	σας είναι
49)	328 - 335 (8)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
50)	336 - 341 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
51)	342 - 349 (8)	Του Μαρίνο	+	του Κρητός σας
52)	350 - 357 (8)	Ο Μαρίνος	+	ο Κρητικός
53)	358 - 367 (10)	Του Μαρίνου	+	του Μαρίνο σας
54)	368 - 375 (8)	Του Μαρίνου	+	του Μαρίνου
55)	376 - 381 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας
56)	382 - 390 (9)	Ο Μαρίνος είναι	+	ο Μαρίνος σας ή είναι
57)	391 - 399 (9)	Ο Κρητικός	+	ο Μαρίνος ⁶ σας είναι
58)	400 - 406 (7)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
59)	407 - 411 (5)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίς
60)	412 - 419 (8)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
61)	420 - 425 (6)	Ο Μαρίνος είναι	+	ο Μαρίνος
62)	426 - 431 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
63)	432 - 437 (6)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος σας είναι
64)	438 - 442 (5)	Του Μαρί	+	σας είναι
65)	443 - 450 (8)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας είναι
66)	451 - 457 (7)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Κρητικός

⁶ Για την ανιούσα κρυπτοσφραγίδα στον στ. 394 πρέπει να διαβαστεί *ερθούσιν* αντί του *ελθούσιν* της παράδοσης και της έκδοσης.

67)	458 - 465 (8)	Του Μαρίνου σας	+	του Μαρίνο/ω
68)	466 - 471 (6)	Ο Μαρίνος είναι	+	ο Μαρίνος
69)	472 - 477 (6)	Ο Μαρίνος ⁷ είναι	+	ο Μαρίνος
70)	478 - 482 (5)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίς
71)	483 - 487 (5)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίς
72)	488 - 494 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας είναι
73)	495 - 502 (8)	Του Κρητός ἐνι	+	του Κρητός
74)	503 - 508 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος σας
75)	509 - 513 (5)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρή/ίς
76)	514 - 521 (8)	Ο Μαρίνος σας	+	ο Μαρίνος
77)	522 - 528 (7)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
78)	529 - 533 (5)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος
79)	534 - 542 (9)	Ο Κρητικός	+	ο Κρητικός
80)	543 - 548 (6)	Ο Μαρίνος	+	σας είμαι
81)	549 - 554 (6)	Του Μαρίνο	+	σας είναι
82)	555 - 562 (8)	Ο Μαρίνος σας ἐνε	+	ο Μαρίνος είναι
83)	563 - 568 (6)	Ο Μαρίνος	+	ο Μαρίνος είναι
84)	569 - 576 (8)	Ο Μαρίνος είναι	+	ο Κρητικός ἐνι
85)	577 - 586 (10)	Ο Μαρίνος είναι	+	ο Μαρίνος σας είναι
86)	587 - 593 (7)	Του Μαρίνο	+	του Μαρίνο/ω

⁷ Στον στ. 474 για την κατιούσα κρυπτοσφραγίδα χρειάζεται *αδερφούς* αντί του *αδελφούς* του χρ και της έκδοσης.

87)	594 - 601 (8)	Ο Κρητικός σας	+	ο Μαρίνος σας
88)	602 - 609 (8)	Ο Μαρίνος	+	σας είμαι
89)	610 - 616 (7)	Ο Μαρίνος ένε	+	ο Μαρίνος είναι
90)	617 - 624 (8)	Του Μαρίνο σας	+	<u>από την Κρήτην</u>
91)	624 - 632 (7 ⁸)	Του Μαρίνου/ω	+	του Μαρίνο.

Στατιστική:

Κατά τον γενικό κανόνα δύο συνεχείς στίχοι χωρίς γράμμα κρυπτοσφραγίδας δεν υ-πάρχουν. Τόσο οι τύποι του *Μαρί(νο)ς*⁹ όσο και αυτοί του πατριδωνυμικού (*Κρητ(-)*) απαντούν αποκλειστικά έναρθροι· κυριαρχούν οι ονομαστικές – οι γενικές είναι 39, εξαίρεση αποτελεί το υπ' αρ. 90 *από την Κρήτην*. Από τις συνολικά 18 περιπτώσεις του πατριδωνυμικού και οι 11 ονομαστικές έχουν τον δημόδη τύπο *ο Κρητικός*, 6 γενικές το λόγιο *του Κρητός*, μόνο μία *του Κρητικού*· συχνότερα χρησιμοποιείται το πατριδωνυμικό στις ανιούσες κρυπτοσφραγίδες (11 φορές).

Αξιοσημείωτο είναι ότι ποικίλλει πολύ η έκταση των περικοπών που περιέχουν τις κρυπτοσφραγίδες, από 3 ως 10 στίχους: Υπάρχουν 28 περικοπές των 8 στίχων, 24 των 6 στ., 18 των 7 στ. (λογαριάζω ως 1 στ. το τροχαϊκό *οκτασύλλαβο* δίστιχο 625-626), 9 των 5 στ., 5 των 10 στ., 4 των 9 στ., 2 των 4 στ. (τη μία αποτελεί ο σύντομος «πρόλογος» των στ. α-δ: απόδειξη ότι κι αυτός προέρχεται από τη γραφίδα του Φαλιέρου) και μία των 3 στίχων. Το σύνολο των στίχων του ποιήματος συμπεριλαμβανομένων των 4 στ. του «προλόγου» είναι 635 ή 636, ώστε ο μέσος όρος μήκους των 91 περικοπών αποτελεί 7 στίχους.

Ενώ κυριαρχεί το σχήμα πως ένας τύπος του *Μαρί(νο)ς* εμφανίζεται τόσο στην κατιούσα όσο και στην ανιούσα κατεύθυνση, όχι σπάνια στη μία κατεύθυνση αντί αυτού απαντά το πατριδωνυμικό· μόνο στις περικοπές 44, 73 και 79 *του Κρητός*

⁸ Οι - κατά μοναδική εξαίρεση - δύο τροχαϊκοί οκτασύλλαβοι 625-626 προφανώς λογαριάζονται από τον Φαλιέρο ως *ένας* στίχος.

⁹ Για τη γενική ο Φαλιέρος χρησιμοποίησε δύο τύπους, το κοινό *του Μαρίνου* και το «εξισωτικό», κυρίως κρητικό *του Μαρίνο/ω*. Και ο προσαρμοσμένος τύπος του βεν. *Marin* γράφεται με δύο διαφορετικούς τρόπους: *Μαρί(ς)* και *Μαρή(ς)* – όλα αυτά σύμφωνα με τις συνήθειες της εποχής.

/ο Κρητικός εκτείνεται και στις δυο κατευθύνσεις. Στις (σύντομες ως επί το πλείστον) περικοπές 1, 48, 64, 80, 81 και 88 «λείπουν» στην ανιούσα κατεύθυνση όνομα και πατριδωνυμικό, εκεί υπάρχουν μόνο ‘γεμίσματα’. Αυτά τα γεμίσματα, *σας* ή/και *είμαι* ή *είναι/έναι/ένε/έني*, προφανώς ο Φαλιέρος τα χρησιμοποίησε ανάλογα με τις ανάγκες των κρυπτοσφραγίδων του. Ο νόμος ότι ο αριθμός των γραμμάτων μιας κρυπτοσφραγίδας πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με τον αριθμό των στίχων της περικοπής της τηρείται απόλυτα.

Ας δοθούν ακόμα ολογράφως έξι περικοπές του κειμένου, δύο της αρχής (στ. α-10), δύο από τη μέση (στ. 307-320) και δύο του τέλους (στ. 617-632):

Περικοπή 1, στ. α-δ, «πρόλογος»:

→ Τ τ Ο ο Υ	Εις την αρχήν <u>το</u> σύνταγμα <u>ένα</u> <u>δια</u> <u>να</u> <u>πενθού</u> σι	.ι Ι α Α ν
υ. Μ	<u>γυ</u> ναίκες τούς <u>εχά</u> σασιν· στο <u>μέ</u> σον, που τ’ <u>α</u> κούση,	Ν ι Ι
μ Α α	θέλει νοήσει της ζώης το <u>μάτ</u> τιον· και <u>τέ</u> λος:	ε Ε .c Σ α Α
Ρ ρ Ι ι.	επιστροφή προς τον Θεόν, και <u>παύ</u> εται το μέλος.	c Σ ←

Κατιούσα κρυπτοσφραγίδα: *Του Μαρί + ανιούσα κρυπτ.: σας είναι*

Περικοπή 2, στ. 1-10:

→ Ο ο. Κ	Του <u>κό</u> σμου το <u>αβέ</u> βαιον <u>και</u> το <u>πεπ</u> λανημένον	.ι Ι ν
κ Ρ	<u>και</u> του <u>και</u> ρού το <u>ά</u> στατον και <u>δια</u> βεβλημένον	Ν ε
ρ Η	και των <u>πρα</u> γμάτων η <u>φο</u> ρά και <u>κο</u> σμικές <u>φρον</u> τίδες	Ε .c Σ
-	<u>και</u> των <u>αν</u> θρώπων ο <u>σκο</u> πός και <u>μά</u> ταιες <u>ελπί</u> δες,	α Α c Σ .c Σ
5 η Τ τ Ι	του <u>χρό</u> νου το <u>ακρά</u> τητον <u>που</u> <u>αε</u> νάως <u>τρέ</u> χει	ο Ο
ι Κ	<u>ω</u> σάν <u>πο</u> τάμι <u>πάν</u> τοτε <u>και</u> <u>στά</u> σιμον <u>δεν</u> <u>έ</u> χει,	ν Ν ι Ι
κ Ο	<u>αυ</u> τά μ’ <u>επα</u> ρεκίνησαν, και <u>αδύ</u> νατον <u>να</u> <u>πά</u> νω·	ρ
ο	<u>λοι</u> πό <u>’</u> ναι <u>ανά</u> γκη <u>τί</u> ποτε <u>ολί</u> γον <u>για</u> <u>να</u> <u>γρά</u> ψω,	Ρ α
Σ c. Σ c Α	<u>βλέ</u> ποντα <u>εσί</u> μωσ’ ο <u>και</u> ρός κ’ οι <u>μέ</u> ρες <u>εκο</u> ντέψαν,	Α μ Μ
10 α Σ c.	κ’ <u>εκε</u> ίθεν <u>που</u> <u>μα</u> ς <u>καρ</u> τερούν <u>μαν</u> τάτα <u>μά</u> ς <u>επέ</u> ψαν.	.ο Ο ←

Ο Κρητικός σας + ο Μαρίνος σας έني

Περικοπή 46, στ. 307-313:

→ Ο ο.	Και <u>βάν</u> ουν και <u>του</u> ς <u>ψά</u> λλουσιν <u>πριν</u> <u>παρά</u> ν’ <u>απο</u> θάνουν,	.c
Μ	<u>αλλά</u> , <u>ό</u> σα <u>κά</u> μνουν, <u>εύ</u> καιρα οι <u>ελε</u> εινοί τα <u>χάν</u> ουν·	Σ
μ Α α	<u>ό</u> τι η <u>ψυ</u> χή <u>από</u> <u>ψά</u> λσιμον, <u>λα</u> μπάδες και <u>λιβ</u> άνι	ο Ο ν Ν
310 Ρ	<u>εις</u> <u>τέ</u> τοια <u>αμαρ</u> τήματα <u>ωφέ</u> λειαν <u>δεν</u> <u>λα</u> μβάνει.	ι Ι ρ
ρ Ι	Κι <u>ογά</u> ι <u>κεί</u> νον <u>που</u> <u>ευ</u> ρεθή <u>να</u> <u>’</u> ναι μ’ <u>αυ</u> τήν την <u>γνώ</u> μη,	Ρ α Α μ
ι Ν ν Ο ο	<u>καθ</u> ώς το <u>θέ</u> λει η <u>Εκ</u> κλησιά, <u>τω</u> ν <u>Χρι</u> στιανών <u>οι</u> <u>νό</u> μοι.	Μ
Σ c.	<u>Για</u> τί <u>δεν</u> <u>πρέ</u> πει ο <u>άν</u> θρωπος τον <u>χρό</u> νον της <u>ζώ</u> ης <u>του</u>	.ο Ο ←

Ο Μαρίνος + ο Μαρίνος

Περικοπή 47, στ. 314-320:

→ Ο ο.	να ῥγάζεται προς χαλασμών και βλάβην της ψυχής του	.c
315 M	έχοντα τούτον τον σκοπόν: «Ας κάμω, ας αδικήσω,	ΣοΟν
μ Α α Ρ	κι ωσάν σιμώση ο θάνατος, κι ωσάν τον εγρικήσω,	N ι I ρ
ρ I	θέλω στραφή προς τον Θεόν, θέλω μετανοήσει,	P
ι Nv Οο Σc.	κι ο Θεος έναι φιλόανθρωπος, θέλει μου συμπαθήσει.»	α Α μ
Σ	Αυτή έναι εκείνη η αμαρτία που λέγεται “εν γνώσει”	M .ο
320 c Α α Σ c.	κι ουδέν έχει συγχώρησιν, καν είτι θέλει ας δώση.	O ←

Ο Μαρίνος σας + ο Μαρίνος

Περικοπή 90, στ. 617-624 (παράκληση του ποιητή στον αντιγραφέα-ζωγράφο):

→ Τ τ	Το πρώτον φύλλον πρόσεχε άγραφον να τ' αφήσης	.vNηH
Ο ο Υ	και τάφον ένα δουερόν ῥς αυτό να ζωγραφίσης,	τ T η
υ.	να γέμη στιάτα ανθρωπινά και γύρω ας στέκουν πλήθος	H ρ
620 M μ	άνδρες, γυναίκες, λυπηρά και με θλιμμένον ήθος.	PκK.vNη
Α α Ρ	Κι ολίγο απάνω ας στέκεται ο Χάρος κι ας βαστάζη	H
ρ I ι N	των τριων λογών τα άρματα, εκείνα που μας σφάζει:	τ
v Ο ο. Σ c	το δρέπανον και το σπαθί, δοξάρι με σαγιτες,	T .οOp
A α Σ c.	κι ομπρός του ας είναι κεφαλές κι ας δείχνει ότι πατει τες.	ΠαΑ ←

Του Μαρίνο σας + από την Κρήτην

Περικοπή 91, στ. 625-632 (τέλος του ΠΘ):

625 → Τ τ Ο ο Υ	Και τους στίχους όπου βάνω,	-
-	γράψε από τον Χάρ' απάνω:	.οΟ v
υ. Μ μ Α	Άνθρωποι, μη θαυμάζετε, ξεύροντα ῥτ' είμ' εχθρός σας,	Nίρ
α Ρ	κ' ημέρα νύκτα, πάντοτε, δεν λείπω ῥχ το πλευρό σας,	P α Α
ρ	με πάντα τρόπον θέλοντα ῥχ τον κόσμον να σας βγάλω,	μ M
630 I ι N v	ῥτι αυτού οπού κείτονται κι αυτοί βιάζομαι γα σας βάλω.	.υ
Ο ο Υ υ.	Ότω γαρ έναι πρόσταγμα και ορισμός Κυρίου	Υ οΟ
-	διά την πλάνην του Αδάμ και δόλον του θηρίου.	τT ←

Του Μαρίνου [ή -ω] + του Μαρίνο.

Υπάρχουν επιπλέον και πολλές κρυπτοσφραγίδες με το επώνυμο του Φαλιέρου, αν και με σημαντικά πιο περιορισμένη κανονικότητα: Αυτές δεν καλύπτουν το σύνολο του κειμένου ούτε υφίστανται σε περικοπές που περιλαμβάνουν τον ίδιο αριθμό στίχων και στις δύο κατευθύνσεις. Διαπίστωση 23 κατιούσες και 24 ανιούσες κρυπτοσφραγίδες του επωνύμου, εν μέρει και άναρθρες (Φ. = Φαλιέρος):

Κατιούσες: 14-24 Ο Φ., 41-45 Ο Φ., 53-59 Ο Φ., 121-126 Ο Φ., 126-130 Φ., 131-136 Φ., 137-145¹⁰ Ο Φ., 149-156 Φ., 163-168 Φ., 169-175 Φ., 181-190 Ο Φ. (σας έν'), 213-218 Ο Φ., 236-240 Ο Φ., 245-251 Ο Φ., 266-273 Ο Φ., 300-307 Ο Φ., 354-359 Φαλιέρ¹¹, 473-479 Φ., 510-518 Ο Φ., 545-551 Ο Φ., 552-555 Φ., 565-569 Φαλιέρ, 617-622 Ο Φ.

Ανιούσες: 624-617 Φ., 590-582 ο Φ., 570-564 ο Φ., 516-501 Φαλιέρ, 463-358 ο Φ., 374-366 ο Φ., 347-340 ο Φ., 291-285 ο Φαλιέρ, 267-260 ο Φ., 259-251 ο Φ., 245-241 ο Φ., 237-231 ο Φ., 226-222 Φαλιέρ, 208-203 ο Φ., 203-200 ο Φ., 198-193 ο Φ., 190-182 ο Φ., 178-173 ο Φαλιέρ, 150-145 Φ., 123-117 ο Φ., 107-101 ο Φ., 54-50 ο Φ., 44-38 ο Φ., 3-γ (5 στ.) Φ.

Ας δοθούν στο τέλος δύο κομμάτια του ποιήματος με κρυπτοσφραγίδες του *Φαλιέρου* (Α: στ. 137-150 και Β: 181-190 - κατά τύχη το δεύτερο κομμάτι περιέχει μία κατιούσα και μία ανιούσα κρυπτοσφραγίδα του επωνύμου περίπου στους ίδιους στίχους):

A:

→	Ο ο.	Δεν είναι αυτοί <u>ο</u> πού το συχνό στους κάμπους ετεντώναν	-
	Φ	Και με γεράκια και σκυλιά πάντοτε ξεφαντώναν;	-
	φ	Και τώρα πώς εγίνησαν και τους καταφρονούσιν	-
140	A α Λ	<u>κ</u> αι <u>ω</u> σάν και τους <u>ε</u> πίλοιπους πατούν τους και περνούσιν;	-
	-	Δεν είναι αυτοί που μ' ορισμόν τον κόσμον εταράσσαν,	-
	λιεεP	Και νέοι πώς <u>ή</u> λθασιν αυτού; Γιατί <u>δ</u> εν <u>ε</u> γεράσαν	-
	-	στην δόξαν και την βασιλειάν και την πολλήν αξίαν,	-
	ρΟοΣ	αμμ' <u>ή</u> ρθασιν και κείτ <u>ο</u> νται στην <u>τ</u> όσην μοναξίαν;	-
145	c.	Δεν είναι αυτοί που <u>ε</u> δόξαζαν να ζουν <u>π</u> ερί <u>σ</u> σους χρόνους	.cΣοΟ
	-	κ' εκεί στα <u>π</u> έρατα της γης να στήσουν άλλους <u>θ</u> ρόνους;	ρ P
	-	Κ' <u>ι</u> δέτε τους ταλαίπωρους πόσον καιρόν εμείναν,	εΕ ιΓ
	-	χρόνους πολλούς <u>ε</u> δόξαζαν και ουδέν <u>ε</u> ζήσαν μήναν!	λλΑα
	-	Ότι <u>έ</u> φθασεν <u>α</u> πάνω τους του Χάρου το δρεπάνι	φ
150	-	και τον καθένα εθέρισεν και ουδέ ητον ουδ' <u>ε</u> φάνη.	Φ ←

Ο Φαλιέρου + Φαλιέρου

¹⁰ Εάν στον στ. 144 γράψουμε *ήρθασιν* για το *ήλθασιν* του χφ και της έκδοσης.

¹¹ Απαράλλακτος ο βενετικός τύπος του επωνύμου, *Falier*.

B:			
→	Οο. Φ	Λοιπόν, πού ν' ασφαλίστημαν να μην παραδοθούμεν,	-
	φ	και τί άρματα να βρίσκामεν για να διαφεντευθούμεν;	c.
	A α	Σαν πού ν <u>α</u> καταφύγωμεν, μήπως κι ουδέν μας εύρης,	ΣοΟρ
	Λ λ Ι ι Ε ε Ρ	α <u>λ</u> λά και γην και θάλασσαν εσύ όλην την η <u>ξ</u> εύ <u>ρ</u> εις!	P
185	-	εκεί όπου ψήγει το ψωμίν ο ήλιος, σαν το λέγουν,	εΕιλ
	ρ Ο	όσοι είν' εκεί πάντ' από 'σέ νύκτα κ' ημέραν κλαίγουν.	Λ
	ο Σ c.	Δεν έχει ο κόσμος πούπετε κανένα καταφύγι,	-
	Σ c Α	που να <μ>πορέ <u>σ</u> η να κρυφθή άνθρω <u>π</u> ος, ν <u>α</u> σου φύγη,	αΑφ
	α Σ	ουδέ σκου <u>τ</u> άρια, άρματα που να μας διαφεντέψουν,	Φ
190	c.ΕεΝν.	και τέχνη ο <u>π</u> ού <οι> σα <u>γ</u> ίτες σου σ' ε <u>μ</u> άς γ <u>α</u> μη <u>κ</u> κοντέψουν.	.οΟ ←

Ο Φαλιέρος σας έν' + ο Φαλιέρος.

Πιστεύω λοιπόν ότι είναι πια βέβαιο πως και το Πένθος θανάτου, ζωής μάταιον και προς Θεόν επιστροφή προέρχεται από τη γραφίδα του Μαρίνου Φαλιέρου και ότι ο (Γ)ιούστος Γλυκός – ίσως ο αντιγραφέας-διασκευαστής – είχε απλώς στην κατοχή του ένα χειρόγραφο του ποιήματος.

Συμπεραίνουμε πως - έως τώρα - οχτώ είναι τα γνωστά ποιήματα του Φαλιέρου: εκτός από το Πένθος θανάτου η Ιστορία και όνειρο, το Ερωτικόν ενύπνιον¹², οι Λόγοι διδασκτικοί¹³, η Ρίμα παρηγορητική¹⁴, ο Θρήνος εις τα Πάθη και την Σταύρωσιν του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού¹⁵, αλλά και η Ριμάδα κόρης και νιου¹⁶ και η Κακοπαντρεμένη (παλιότερα Περί γέροντος να μη πάρει κορίτσι)¹⁷.

¹² Τα δύο αυτά ερωτικά έργα εξέδωσε κριτικά ο A. van Gemert, Μ. Φαλιέρου (1980). Κριτικές είναι και οι εκδ. των υποσημ. 13-15.

¹³ Bakker; Van Gemert 1977.

¹⁴ Bakker; Van Gemert 1972.

¹⁵ Bakker; Van Gemert 2002.

¹⁶ Henrich 2013, 45-62 και 549-550.

¹⁷ Henrich 2012.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- VAN GEMERT; ΦΑΛΙΕΡΟΥ 1980. A. van Gemert, M. Φαλιέρου, *Ερωτικά Όνειρα*. Θεσ/νίκη.
- BAKKER; VAN GEMERT 1972. W. F. Bakker, A. F. van Gemert, *Η Ρίμα παρηγορητική του Μαρίνου Φαλιέρου*, Leiden.
- (1977). W. F. Bakker, A. F. van Gemert, *The Λόγοι διδακτικοί of Marinos Phalieros*, Leiden.
- (2002). W. F. Bakker, A. F. van Gemert, *Θρήνος εις τα Πάθη και την Σταύρωσιν του Κυρίου ... ημών Ιησού Χριστού*, Μαρίνου του Φαλιέρου, Ηράκλειο.
- HENRICH 2012. G. S. Henrich, «Ποια ή ποιος συνέγραψε την *Κακοπαντρεμένη*;», Ανακοίνωση στα *Neograeca Medii Aevi* VII, Ηράκλειο, Νοέμβριος.
- (2013). G. S. Henrich, «*Η Ριμάδα κόρης και νιου*: πραγματικά έργο του Μαρίνου Φαλιέρου», *Estudios Neogriegos* 14 (Τιμ. Τόμ. Δημάδη, 2013) 43-60 και 547-548

ESTUDIOS NEOGRIEGOS
REVISTA CIENTIFICA DE LA
SOCIEDAD HISPANICA DE ESTUDIOS NEOGRIEGOS

SUMARIO

Editorial.....	7
Τα κύρια ονόματα προσώπων και οι ταυτίσεις τους στο <i>Διγενή Ακρίτη</i> (χρ. Escorial): Αναλυτικός πίνακας; <i>Ιωάννης Κιορίδης</i>	9-21
Ιούστος Γλυκός, ένας ποιητής-φάντασμα: το <i>Πένθος θανάτου</i> έργο του Μ. Φαλιέρου <i>Günther S. Henrich</i>	23-36
Dos viajeros polacos en la isla de Creta: M. K. Radziwiłł y M. Czermiński <i>Manuel Serrano</i>	37-64
Estudio de las nacionalidades balcánicas a través de la visión del diplomático español Enrique Dupuy de Lôme; <i>Dimitris Miguel Morfakidis Motos</i>	65-86
Ιστορική παράδοση και πολιτικός ρεαλισμός: Η ελληνική πολιτική εναντί του αρμενικού ζητήματος (1876-1996); <i>Ιωάννης Κ. Χασιώτης</i>	87-131
Βυζαντινισμός και φυλή: Κ. Π. Καβάφης, Τ. Κ. Παπατσώνης, Λίνος Πολίτης <i>Δημήτρης Κόκορης</i>	133-144
Canciones y cantores en la <i>Odisea</i> de Kazantzakis <i>Helena González-Vaquero</i>	145-161
La condición humana en Elytis; <i>José Ramón Arana Marcos</i>	163-175
Από την αλληλογραφία του Αντώνη Μυστακίδη Μεσεβρινού <i>Θεοδόσης Πυλαρινός</i>	177-185
Τα τοπία ως δείκτες προσωπικού χρόνου στο λογοτεχνικό έργο του Αντρέα Φραγκιά <i>Αλκησις Σουλογιάννη</i>	187-190
Actualización bibliográfica sobre la filmografía de Michael Cacoyannis <i>Alejandro Valverde García</i>	191-206
Recensiones.....	207
José Soto Chica, <i>Bizancio y los Sasánidas. De la lucha por el Oriente a las conquistas árabes (565-642)</i> (M. I. Cabrera Ramos) - Margarita Vallejo Girvés, <i>Hispania y Bizancio. una relación desconocida</i> (M. I. Cabrera Ramos) - Josep Esquerrà Nonell, <i>Spania (552-624): Límite de la Ecúmene</i> (D. Hernández) - Konstandinos P. Kavafis, <i>Esborranys i poemes inacabats</i> (E. Marcos) - Eusebi Ayensa, <i>D'una nova llum. Carles Riba i la literatura grega moderna</i> (E. Marcos) - Nikos Kavadias, <i>Li i altres relats</i> (E. Marcos) - Κώστας Κουτσορέλης, <i>Κ.Π. Καβάφης</i> (Γ. Βαρθαλίτης) - Mitsos Alexandrópulos, <i>Relatos</i> (V. Martínez Cárceles) - Patrick Leigh-Fermor, <i>Roumeli: viajes por el norte de Grecia</i> (A. Morales Ortiz) - Artemis Cooper, <i>Patrick Leigh Fermor</i> (A. Morales Ortiz) - Dolores Payás, <i>Drink time. En compañía de Patrick Leigh Fermor</i> (A. Morales Ortiz).....	233
Reseñas de Actividades.....	233
Ciclo conferencias <i>Miradas sobre Grecia</i> , Universidad de Murcia (C. Martínez Campillo) - Homenaje Profesora Stavrianopoulou, Universidad Complutense (P. González Serrano) - Congreso SHEN, Valencia (F. Morcillo) - Necrológica Alexiou (M. Serrano) - Presentación revista Frear (V. López Recio) - Presentación Colección Romiosyne (J. J. Tejero) - En recuerdo de Angelopoulos (A. Ντελλής)	
Normas de Redacción.....	

Título abreviado: *Estud. Neogriegos*

2013, Número 15

ISSN: 1137-7003

Depósito Legal: GR. 82-97